

Türk Folkloru
S. 75 Ekim 1985

AŞIK FEYMANI

Doğan KAYA

Asıl adı Osman olan Feymâni, 1942'de Adana'nın Kadırlı İlçesinin Azaplı Köyünde doğmuştur. Babası Mehmet TAŞKAYA (1894-1979), Hallaç aşiretinden olup Van'ın Gevaş İlçesinin Engelur Köyünden 1914'te Çukurova'ya gelmiştir. Anası Hüsnü (doğ. 1910) ise Kayseri'nin Pınarbaşı İlçesinin Aşarpotuklu Köyündendir.

Çocukluğu yoksullukla geçmiş olan Feymâni, 1954 yılında ilkokulu bitirmiştir. Evli ve biri kız olmak üzere dört çocuk babası olan Feymâni'nin karısı Fatma da âşıktır. Âşık Hazım Demirci'nin kızı olan Fatma, Mahremî mahlasında şiirler yazmakta ve söylemektedir.

İlkokul çağlarında şiir yazmaya ve söylemeye başlayan âşığımız saz çalmasını 1968'de öğrenmiştir. 1964'te rüyasında gördüğü bir pîr O'nu «FEY-MÂNİ» diye çağırması, bu zamana kadar «Osman» diye taşşıran âşığımız gördüğü rüyadan sonra şiirlerinde Feymâni mahlasını kullanmıştır.

Güzelliği, dürüstlüğü ve iyiliği seven Feymâni genç yaşta bir mecâzî aşka tutulmuştur. Başlangıçta bir güzele âşık olduğunu sanmışsa da etkilendiği mânevî haller, rüya âlemleri O'nu dâimâ durgun, garip ve düşünceli bir hale sokmuştur. Feymâni'nin bu halini sezenler; «Bu dünyanın yükünü sen mi taşıyorsun?» dediklerinde şu cevabı vermiştir: «Aşkın sıkleti dünyanın yükünden daha ağırdır.» Öyle an gelmiş ki, aşkın sıkletini taşıyamaz olmuş, bir nebze olsun rahatlamak için düşünce, duygu ve inançlarını dile getiren şiirleriyle meydanlarda boy göstermeye başlamıştır.

Feymâni; «Şiirler edebî ve ebedî olmalı.» düşüncesinden hareket ederek XX. yüzyıl edebiyatımıza koşma, destan türlerinde ve tasavvufî konularda pek kıymetli şiirler kazandırmıştır. O, şiirlerindeki başarısını kendi deyimiyle Allah'ın kudretine borçludur. Der ki: «Tabiatı ve bütün mahlukatı çok seviyorum. Her varlığın Hakk'ın yüce kudretinden var olduğuna ve bu varlıkların en azizinin de insan olduğuna inanıyorum. Hak, her varlığı bir sebep üzere yaratmıştır. Çirkin-Güzel, iniş-yokuş, sakat-sağlam ne aklına gelirse...»

Feymâni, şiirlerini genellikle on birli ve sekizli hece ile söylemektedir. Şiirlerinde hece, durak ve kafiye açısından son derece başarılıdır. Kişilerin dönekliliği, kötü düşünceleri, şursuzluğu ve kaprislerinin yanında varlıkların yaratılış hikmetleri, canlılardaki tabii güzellik şiirlerine konu olmuştur. Herkese karşı iyimser olan Feymâni, yergilerinde bile munistir. Yunus Emre'nin «gönüle girme» fikri, âşığımızda fazlasıyla etki bırakmıştır. Çok şeye sinirlenmez, fakat millî konularda yapılan hakaretlere, gıyabet ve iftiraya karşı tahammülü yoktur.

Feymâni, Konya Âşıklar Bayramı'na 13-14 sefer katılmış, şiir ve atışmada I., II., III.'lük ödülleri almıştır. Bir defa girdiği türkü dalında da II.'lik almıştır. Ayrıca Erzurum, Ankara, İstanbul, Sivas ve daha nice bölgelerde düzenlenen âşıklar progra-

mindaki yer alan Feymâni, âşıklık geleneğini devam ettiren güçlü bir halk şairidir.

Burada, bende bulunan pek çok şiirinden bazıalarını konularına göre kaydediyorum.

1. Kendisi ile ilgili deyiş :

Bire hey vefâsız! Can derde düştü,
Kemiğim, iliğim, etim perişan.
Hânem virân oldu, baykuş üşüştü,
Aşk elinden bu cesedim perişan.

Yolcuyu yanıldıp yanlış salmadım,
El ucuyla, el kapısı çalmadım,
Yavrular büyütüp murad almadım,
Yaradana şikâyetim perişan.

İntizâr aldım, n'eyledim, kimê?
Kıran girdi, soyum solum neslime,
Aldım sattım, ne gecti ki elime?
Malım mülküm, zürriyetim perişan.

Serdar'ı dereden sel aldı gitti,
Oğuz, damdan düştü, yel aldı gitti,
Sultan'ı evlatlık el aldı gitti,
Yaradana şikâyetim perişan.

Serdar'ı dereden sel aldı gitti,
Oğuz, damdan düştü, yel aldı gitti,
Sultan'ı evlatlık el aldı gitti,
Büyümin'im öksüz yetim perişan.

Bülbül desem, küser dağın kuşuna,
Nezöketim, gitmez çağın hoşuna,
Bir FEYMÂNİ oldum amma boşuna,
Şöhret, şeref hüviyetim perişan.

2. Fikrî deyişler :

Bâki değil, şu dünyanın ziyneti,
Ölüm, kıyametin bir alâmeti,
Yolcuya yıldızın, ayın kıymeti,
Karanlıkta bakmayınca bell'olmaz.

Kimi yaşar birlik dirlik içinde,
Kimi nefes esir hürlük içinde,
İnsan hoş görünür varlık içinde,
Yiğit düşüp kalkmayınca bell'olmaz.

Zâlimlerin bu dünyada sesi var,
Amma o dünyada endişesi var,
Kimin torbasında neyi nesi var,
Ağzaşağı silkmeyince bell'olmaz.

İnkâr eden, suçun öder canıyla,
Sonunda abdesti alır canıyla,
Hârut-Mârut nefsin imtihaniyle,
Bir kuyuya salkmayınca bell'olmaz.

FEYMÂNÎ kefenmiş servetin pulun,
Hakk'a dostluk olsun şöhretin yolun,
Sabrı var mı, yokmu öğünen kulun,
Belâları ilkmeyince bell'olmaz.

Asılzâde biri gariban düşse,
Her hâlînde bir kemâlet görünür,
Tenezzül eyleyip muhabbet etsen,
Sohbetinde hep nezâket görünür.

Fırsat düşkünleri, bir fırsat bulsa,
Küfür çeşmesinden testisi dolsa,
Südü bozuk, mülke Süleyman olsa,
Her işinde bir rezâlet görünür.

FEYMÂNÎ zâîime çıkma ha taraf,
İşi eğrilerin kalbi olmaz saf,
Asılzâde, kan edenî eder af,
Bağışında bir asâlet görünür.

3. Taşlama :

Tebessüme, yumuşaklığa özendim,
Kalbi katı çok sertlerin yüzünden,
Her doktora Lokman diye sarıldım,
Dermanı yok şu dertlerin yüzünden.

Câhilin ters olur suâl soruşu,
Kâmilin hoş olur cevap verişi,
Şu dünyanın yıkılmayıp duruşu,
Eli açık cömertlerin yüzünden.

FEYMÂNÎ'yim değişmem huyumu,
Bir edepsiz zedeledi soyumu,
Terk etmeye karar verdim köyümü,
Kanı bozuk nâmertlerin yüzünden.

4. Aşk :

Bakışın, câhilli kâmileştirir,
Gözünde ilâhî sır var sevdiğim,
Gören âşıkları mecnunlaştırır,
Yüzünde vallahî nûr var sevdiğim.

İsmi saklarım, dile veremem,
Söyler isem, vuslatına eremem,
Cennet-i Âlâ'ya sensiz giremem,
Olmadığın yerde nar var sevdiğim.

FEYMÂNÎ'yim, felek doğru çark etmez,
Usta kaptan, gemisini gark etmez,
Boşa duldalanma, kimse fark etmez,
Dünyada çok bakar kör var sevdiğim.

5.

Hey ağalar sevdiceğim,
Bana yâr oldu sağ olsun.
Orta boylu küçüceğim,
Bana yâr oldu sağ olsun.

Malım mülküm, ömrüm varım,
İşim gücüm, bütün kârım,

Mavi gözlü Gülizar'ım,
Bana yâr oldu sağ olsun.

Felek ferman buyurmadan,
Dostu dosttan ayırmadan,
Eel güne duyurmadan,
Bana yâr oldu sağ olsun.

Ecel kapımı çalmadan,
Azrâil canım almadan,
Mirasım ele kalmadan,
Bana yâr oldu sağ olsun.

Leyla, Mecnun'un adına,
Şirin kıydı Ferhad'ına,
Asihan'ın inadına,
Bana yâr oldu sağ olsun.

6. Dinî-tasavvufî :

Yâ Muhammed rehberimsin,
Düşmüşüm peşine senin.
Sen Muhammedül'l-Emin'sin,
Hayrânım işine senin.

Âşıkların varmak ister,
Vuslatına ermek ister,
Gönül gözüm görmek ister,
Yatmışım düşünene senin.

Şeriâtın beğenildi,
Sünnetine imrenildi,
Levlâke levlâk denildi,
Gözüne başına senin.

Kureşler Hak'tan caydılar,
Ebu Cehil'e uydular.
Uhud cenginde kıydılar,
Mübârek dişine senin.

Seni seven Hakk'a taptı,
İnanmayan yoldan saptı,
İlm-i Ledün binâ yaptı,
Miraç'ta döşüne senin.

Eşiğin büyük iskele,
Uğrayanlar gitmez sele,
Bereket oldu Besmele,
Ekmeğin aşına senin.

Sana uyanlar taşlandı,
Pişman olan bağışlandı,
Zerre zerre nûr işlendi
İçine dışına senin.

Âdem geldi duramadı,
Mertebene varamadı,
Bin yaşadı eremedi,
Altmış üç yaşına senin.

Bu **FEYMÂNÎ** muhtâcını,
Dertlidir ver ilâcını,
Raab'im şefaât tâcını,
Giydirdi başına senin.

7.

Bu mülke âleme ne diye geldik,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.
O hüsn-i âlâdan hediye geldik,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.

Her şey fanî, sense hayatsın haysın,
Sen seni bilirsin, güneşsin aysın,
Hakk'ın mekânısın, sırça saraysın,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.

Âdem'in özüne nûrundan kattı,
Şekline gizlendi, kendin arattı,
İnsanı ahsen-i takvim yarattı,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.

Âdem olmasaydı, bulut ağmazdı,
Âdem olmasaydı, rahmet yağmazdı,
Âdem olmasaydı, güneş doğmazdı,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.

Kandilde nûr iken vermişiz meyil,
FEYMÂNÎ, cihanda rûhunla ayıl,
Adem gelişimiz, boşuna deyil,
Bilmez misin gönül, gafletten uyan.

8. Tabiat :

Karlar eriyince bahar gelince,
Açılmış, evvela bir sarı çiçek.
Benek benek nakış nakış dünyayı,
Nasıl da süslemiş, gör sarı çiçek.

Bahara isbatsın, eylemem gûman,
Arılar aşkından diler el-aman,
Muhammed dünyaya geldiği zaman,
Siz de mi doğdu, nûr sarı çiçek?

Dağlar rûzgâr ile yapar cengini,
Dallar meyvesinden bulur dengini,
Gökkuşağı sizden almış rengini,
Kırmızı, ağ, pembe, mor sarı çiçek.

Sizi Lokman Hekim görmedi miydi?
Gönül yarasına sürmedi miydi?
Acep sırrınıza ermedi miydi?
Sizde çok hikmetler var sarı çiçek.

FEYMÂNÎ'yim çiçeklerle otursam,
Dilin bilsem, derdin dile getirsem,
Sılaya giderken yolsam götürsem,
Yâdigâr istemiş yâr sarı çiçek.

9.

Dağlar al yeşil süslenir,
Hele bahar gelsin de bak.
Bülbül aşkından seslenir.
Güle bahar gelsin de bak.

Bayramlığın giyer dağlar,
Her örnekten başın bağlar,
Türkü söyleyerek ağlar,
Sele bahar gelsin de bak.

Emânet versen götürür,
Menziline tez yetirir,
Dertlere derman getirir,
Yele bahar gelsin de bak.

Dere kenarında taşlar,
Hep yosun tutmağa başlar,
Yuva için tüner kuşlar,
Dala bahar gelsin de bak.

Kalkar, dağların dumanı,
Cennet sanırsın cihani,
İner, ovanın ceylanı,
Çöle bahar gelsin de bak.

Ot biter, toprağı yoklar,
Uzanır, havayı koklar,
Arılar sırrını saklar,
Bala bahar gelsin de bak.

Güzeller şirin görünür,
Sallanır gezer ürünür,
Baştan ayağa bürünür,
Ala bahar gelsin de bak.

Ördek avcusunu gözler,
Turnam kanadını düzler,
Çıgırışarak konar kazlar,
Göle bahar gelsin de bak.

FEYMÂNÎ, biter acılar,
Yürüyen kağıt gıcılar,
Kervan dizer yaylacılar,
Yola bahar gelsin de bak.

10. Öğüt :

Yeri göğü halk eyleyen,
Perişan eyleme beni.
Gaffârü'z-zünübüm diyen,
Perişan eyleme beni.

Gönenmedim, mülk içinde,
Varlık buldum, hulk içinde,
Kâinatta halk içinde,
Perişan eyleme beni.

Değilim, sanaisyankâr,
Oldum, nefsimi ziyankâr,
Bu âciz kulun tövbekâr,
Perişan eyleme beni.

Suç ettimse ne zamanda,
Pişmanlık duydum o anda,
Bu cihanda, o cihanda,
Perişan eyleme beni.

Komşu eyle, cömert ile,
Hisim etme, nâmert ile,
Aşkıdan başka dert ile,
Perişan eyleme beni.

Basalı dünyaya kadem,
Çok şükür, şeklimiz âdem,
Bir **FEYMÂNÎ** ettin madem,
Perişan eyleme beni.